

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI 48-AS FÜGGETLENSÉGI KOSSUTH-PÁRT POLITIKAI LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: osztorfőköri és vasárnap.
 ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyetli tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGHPÁL
 LAPTALAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Nyilt-tér so a i K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és klóring 10,489. szám

A mai népgyűléshez.

Mai nap egy diszes társaság, az ország törvényhozói Székelyudvarhelyen az önálló bank jegyében gyűlést tartanak. Egy párthoz tartoznak a képviselő urak — a Justh párthoz, vagy a bankosokhoz, vagy mondjuk azokhoz a függetlenségi pártiakhoz, a kik a nemzet rövid idő előtt ünnepelt vezérének, jeltévőjüknek: Kossuth Ferencnek, a Kossuth Lajos fiának egyszerűen hátat fordítottak.

Miért jöttek el a képviselő urak közénk? Azért-e hogy bennünket az önálló bank szükségessége felől meggyőzzenek? Lelkesedésünk tüzet e nemzeti vívmány megvalósítása érdekében élesszék? Ezért jönnek kár volt! A gazdasági függetlenség, a tiszta nemzeti önállóság iránti vágy, akarát él e vármegye, e város lakosságának szívében, — nekünk nincs szükségünk lelkesítésre — mi csak odaadhatjuk nekik e lelkesedés tüzet akkorra, mikor a homo regiuszokkal tárgyalnak.

Tanítani jöttek-e? — hogy megmagyarázzák mi az önálló bank mélyebb gazdasági jelentősége, mi a megvalósításának feltétele, mi lesz a megvalósítás folytán az eredmény? — Nem, ezért nem jöhettek, mert hiszen látunk közöttük kiváló egyéniségeket, kitünő jogászokat egy és más téren — de a kérdés ismertetéséhez megkivánt szakértelmet — tisztelet a kivételnek — nem vettünk észre. Legtöbb rész annyit ért hozzá, mint mi — s így e lejtvetelt csak párt szempontból bírálhatjuk el.

Lehetne ugyan a dolgot egy más szempontból is megvilágítani. A fájó sebet újból véreztetve nem akarom. Csak érinten. Kitarásra nem buzdíthatnak bennünket! Kitarítottak-e a nemzet vezére: Kossuth Ferenc mellett? Kitarítottak-e a rosszban is, midőn a korona akarata folytán minden fáradság mellett sem tudta a nemzeti követelést momentán teljesedésbe vinni? Hiszen az ő általuk is helyeselt paktum, és a politikai becsület is követelte — ne vigye nemzetét megrázkódtatásokba, hanem Antusként újból kezdje meg a nemzet minden téren való önállóságának építését s a bölcs politikával nemzeti eredményeket vivjon ki, fejlessze gazdasági helyzetünket s építse ki gazdasági és közjogi teljes önállóságunkat! Nem, e nehéz munkában már nem látjuk ve-

zérünk mellett a ma gyűlést tartó urakat!

Különváltak — miért? Barmennyire objektív szempontból nézzük is e kérdést, a különválás okai közül az igazságügy-miniszteri állás betöltésénél történt mellőzést, egy királyi megbotrározást bizonyos kihallgatáson történtek indiszkrét kiadása miatt, sem mellőzhetjük el!

A lejtvetel okát pedig tisztán látjuk. Pártkérdésről van szó — egy körülbelül 120 tagból álló párt többségre akar a törvényhozásban jutni s a párt tagjai mandátumaikat akarják biztosítani. Ezért jöttek ők le, s ekkor nekünk jogunk van bírálat tárgyává tennünk a párt programját, eddigi eljárását, sőt jogunk van ezt a másik párt programjával összehasonlítva is tárgyalni — s ezek alapján a további támogatás felől is határoznunk!

A bankosok távolabbi programja egy a Kossuth Ferencével — minden téren a nemzeti önállóság kivívása. Azzal a különbséggel, hogy Kossuthék sem a többségre jutás, sem a mandátumok biztosítása, sem önös érdek és személyes sérelem miatt nem kapták ki a nemzeti követelésekből az önálló bankot és figyelemmel a magyar faj uralgó szerepének biztosítására — nem is kacérkodtak a nemzetiségekkel!

A közelebbi programnál már különbséget látunk. A mai napon gyűlésezők követelik, hogy 1911-re az önálló bank állítsák fel!

Szép ez így, de a mult tapasztalatai, Kossuth törhetetlen becsületessége és az urak által többször békóba verni célzott akarat ereje már előre arról győznek meg bennünket, hogy ez nem volt lehető, mert ha az lett volna: Kossuth, a hatalmon levő Kossuth megcsinálta volna! Hiszen csak nem hazaáruló a gyűlést tartó urak szemében sem!

De sajnos, azt a gyűlésezők is tudják, hogy az önálló bankot a kivánt időre felállítani nem lehet. Fennálló törvényeink szerint a törvényt az országgyűlés két háza és a király — együtt képezvén a nemzeti törvényhozás szervét — alkotják. E törvényalkotási szabályok szerint a király a törvényszentesítési jogának teljes birtokában van, azt tőle el nem konfiskálhatjuk — sőt e körülménnyel számolnunk kell!

Törekedni kell a királyi akarat megváltoztatására s ez nem

az erőszakolás, hanem a bölcs mérséklet módszerének alkalmazásával lehet elérnünk. Ha a lejtött képviselő urak új nemzeti bajt teremtenek az erőszakolás politikájával — ki vállalja a felelősséget?

És ki vállalja azért, hogy a két nemzeti baj, Ausztriával való közösségünk — és szomorú nemzetiségi viszonyaink egyikét a másikkal szemben erősítsük. Mert midőn az önálló bankért a nemzetiségeket déldelgetik, a képviselő urak ezt is teszik.

Azután kevés szakértelem kell ahhoz is, hogy belássuk, hogy új alkotást és pedig oly nagyot, mint az önálló bank akkor, mikor a megvalósítás feltételei sincsenek meg s különösen a mai szomorú, háborús állapotokban rövid egy év alatt teljesedésbe vinni is, lehetetlen. Ennek hangoztatása emelheti egyesek népszerűségét, de a dolgok természetéből folyólag lehetetlen. Egy nagy gazdasági megrázkódtatás lenne az eredmény!

Jól tudják ezt a lejtött képviselő urak is! Ha pedig tudják, kár az eredményeket célzó politikát, a politikai ujjongatással felcserélni!

Ki kellett volna tartaniok a nemzet vezére mellett, ki dacára minden személyes sérelemnek, mit rajta elkövettek, súlyos betegen is tovább akarja építeni jövő gazdasági önállóságunk lételemait s bölcs politikával igyekszik a királyi akaratot az engedmények megadásának helyes útjára terelni. Az ő bölcsességének köszönhetjük, hogy ma Bécsben nem zárkoznak ridegen el a magyar követelésektől, sőt engedményeket, nemzeti vívmányokat nyerünk. Az ország kormányzatának élén továbbra is a nemzet vágyaival összeforrott férfiakat látunk, kik lelkük igaz meggyőződéséből, hazafias érzéssel igyekeznek előbbre vinni a magyart s megépíteni annak önállóságát, létesíteni az önálló bankot is.

Ez pedig több, mint az, a mi a mai napon elhangzik. Nem üres szó, nem a jövőbe vetett hitet megrendítő szócsata.

Hiszünk, hogy a megye és város közönsége az urak lejtvetelét kellő értékére szállítja le és bizalommal néz Kossuth Ferenc elé, mert hisz a nemzeti követelések megvalósítása nem szappan buborék, mit ki lehet a levegőbe fujni, hogy aztán szétcsattanjon. Pedig az urak politikája ez!

A mai gyűlés helyett állja-

nak csak vissza Kossuth Ferenchez, a kit szidták, támadtak és támogassák őt a nagy munkában! Térjenek a pozitív munka terére! És ekkor elfelejtjük mi polgárok is, a mit vele tettek, támogatjuk önöket az igazi nemzeti munkában. És nem lesz ekkor megrendítve lelkünkben az a hit, hogy a politikai életben is van erkölcs s ott sem rut bűn, ami emberileg nemes, a kitarítás és a hála!

POLITIKA.

A régóta huzódó válság a mult hét politikai eseményeivel új fejzehez érkezett. A mult hét egy rendkívül sajnálatos fordulatot hozott a válság történetében, a függetlenségi párt kettészakadását, amely egészen új irányt adott a kibontakozásnak. A képviselőház legnagyobb pártjának felbomlása olyan esemény volt, mely horderejében messze tulszárnyalta mindazt, ami fejlemény a válság eddigi folyamán történt és bármily fájdalmas volt a függetlenségi tábor meghasonlását látni, mégis azt kell mondanunk, hogy ez a meghasonlás talán üdvös is volt e tekintetben, hogy meghozta végre a gyors tempóban előrehaladó kibontakozást.

Ennek a hatalmas politikai fordulatlak jelentőségét, érdemét már kellőképpen méltatták a sajtóban és a szakadásnak előzményeit, a vezér elhatározásának motívumait tiszta világításban mutatja be az a manifestum, amelyet a negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-pártnak első pártértekezletéről intéztek a nemzethez. Itt csak azokról a sajnálatos jelenségekről akarunk elmélkedni, amelyek ezt a fordulatot kísérték és amelyek igazán fájdalmasan kell hogy érintsék a hazának minden igaz, hazafias polgárát.

A függetlenségi párt kettészakadása felkavarta a szenvedelmeket. És e válságos, izgalmas napok története mintegy drámailag összehalmozva és ép azért riktó élességgel tárja fel azt a sok bűnt, azt a sok ellenmondást, amely általában a mi politikai életünket jellemzi és ami sok derék, tudásra és hazafiaságra egyaránt kiváló férfiut visszariaszt attól, hogy a politikai forumra lépjen. Nálunk szenvedély, terror, megalkuvás, paktálás, intrika honol a politikában, vakítja el a tisztánlátást és teszi fojtóvá a politikai légkört.

Akit ma még a nemzet kiváló vezéréként ünnepeltek, arra holnap a hazaárulás bélyegét sűtik, akit tegnap bálványozott a nemzet, azt holnap sárral hajigálja meg az utca népe. Akiket eltemettek, azokat kiássák sirjukból és megkövetik őket

hogyan egykor megkövezték; akik politikailag már teljesen lejártak magukat, azok holnap új elvek, új eszmék köntösében, újra visszatérnek és újra vígan folytatják kisedet játékaikat. Sőt ott settenkednek a fórumon erkölcsi halottak is, akiknek minden szennye, büne tudott dolog és mégis emelt homlokokkal öltik magukra az igaz, nemes honfűipózert vagy szövik a homályban piszkos intrikáikat.

Nem mondjuk, hogy a politikai életnek ez a visszatérítő erkölcs-telensége speciális magyar erény volna. Más nemzetek is szolgálták már hasonló gyászos látványosságokkal. De úgy tetszik, hogy eddig illuziókkal áltattuk magunkat, naiv bizalommal hittünk a magyar politikai élet tisztaságában és most, hogy a válságnak ez a fordulata egyszerre felbillentette a leplet, amely mindezt a sok sebet takarta, megöbbsenve sirattuk illuzióinkat, megriadtan fedtük el szemeinket.

Ma Kossuth Ferenc az, akit épen egykori fegyver- és elvtársai elvakult szenvedéllyel le akarnak taszítani arról a pidesztálról, a melyre az egész nemzet rajongó szeretete, odaadó bizalma helyezte.

Kossuth Ferenc nem akarta a függetlenségi pártban a mások gyámkodását tűrni, mások vezetését elfogadni, nem akarta elismerni annak a jelszónak az igazságát, hogy a függetlenségi pártnak nem szabad a többi pártokkal, amelyek szintoly eréllyel és eiszánt hazafással vettek részt a nemzeti ellenállásban együtt haladnia.

Kossuth Ferenc nem akarta a nemzetet fejlelni a falnak, nem akarta a mindent kockára tevés veszedelmes örvényébe sodorni. Kossuth Ferenc számolt a lehetőségekkel, számolt a bekövetkező súlyos katasztrófa esélyével, számolt avval, hogy kis részletkérdés miatt nem szabad az alkotmányválság rém-mét idézni az országra, nem szabad áldozatul dobnia azt is, amit eddig kivívtunk. Az ellenséges sán-cokon elhullók tetemei csak a sán-cokat növelik nagyra. Aki megvívhatatlan hátyák ellen viszi hadait, az csak a saját erejét apasztja és még távolabb jut a céltől.

És amikor Kossuth Ferenc böles belátással, igazi államférfi-hoz illő megfontolással vetette latba mindezeket és állapította meg az új haremmodort, az új taktikát hadserege részére, akkor ép az ő katonái hagyták ott vezérüket, hagyták cserében a harci zászlót és fordultak ádáz haraggal ellene.

A hazáért mindent szabad feláldozni, csak magát a hazát nem, — mondja Kossuth. És az ő hűtlen katonái visszaharsoják: Aki nincs velünk, az hazaáruló és azt megsemmisítjük!

Kossuth Ferenc és egykori hűvei között nincs most semmi elvi eltérés. Csak a harc taktikájának megválasztásában különböznek felfogásaik. És ez elég büne volt a vezérnek, aki nem hágyta magát vezetett arra, hogy ő is odakerüljön a nemzet ellenségeinek szégyenpadjára, az ő homlokára is rásücsk az elvtagadás, a hitehagyás bélyegét és fektelen haraggal fordulának ellene.

Minket nem az a félelem nyugóztat, hogy a nemzet hitelt talál adni ezeknek a kizárólagos, privilegizált hazafiaknak, Kossuth Ferenc sokkal magasabban áll, semhogy ezek a gyűlölködő támadások feléjenek hozzája. De a látvány magasujt le végtelenül, a szenvedélyeknek ez az elvakult, fektelen fellángolása borít minket fájdalomba és löri össze illuzióinkat, amiket a magyar politikai élet tisztaságáról táplálunk. Kossuth Ferencet azonban semmi támadás sem fogja megállítani azon az uton, amelyet maga választott, hogy nemzetét boldogulásra, virágzásra, függetlenségre, önállóságra vezesse. És a nemzet, amely bizalommal követte őt a multban, tántoríthatatlan ragaszkodással fogja követni továbbra is.

Tizenöt év után.

E szerény cím alatt a „Székely-Udvarhely” folyó évi 89. számában egy kis visszpillantás keretében megemlékeztünk arról, hogy Dr Sebesi János alispán a vármegyei nyomtatványok beszerzésére, 15 év alatt első ízben — versenytárgyalást hirdetett. Minden személyes sértés kerülésével rámutattunk a 15 év óta eddig következetesen elkövetett jogsérelmekre és helytelen hivatali eljárásokra. A mikből természetesen sok ezernyi kára származott a vármegye közönségének. Ez kétségtelen. Ezt semmiféle gorombaságokkal, rólunk amugyis az illetőre visszaháramló személyes sértégekkel ledisputálni nem lehet.

Az is kétségtelen igazság, hogy a »Székely-Udvarhely« ezelőtt 15 évvel úgy indult meg, mint Udvarhely-vármegye hivatalos lapja. Méltányos, sőt egyedül igazságos volt tehát, hogy akkor, a midőn a belügyminiszter rendeletére szétválasztották a hivatalos részt és önálló hivatalos lapot szerveztek, azt is ott hagyják, a hol a rendelet találta. Az pedig csak látszólagos előnyösség volt, amit az illető ellennyilatkozó állít. Nem állapították meg azt ugyanis, hogy a hivatalos lap egyes számai mily terjedelműek lehetnek. Darabon-időszak lévén, az akkori alispánnak a »Székely-Udvarhely« függetlenségét a hivatalos lap elnyerése miatt feláldozni nem akartuk. Más »differenciák«-ról szó sem volt. Így tehát nem annyira az állítólagos olcsóság, mint főképp politikai szabadságunk megóvása volt a nyertesség oka.

Ami a papír- és írószerekre vonatkozó állítást illeti, abban is vastag tévedés van. Nem igaz, hogy »selejtes voltánál fogva« vonták volna meg, vagyis egyáltalán megvonták volna a szállítást. Az sem igaz, hogy versenytárgyalást nem hirdettek azután is a papírszállításra. Hanem az az igazság, hogy szerződésünk lejártá után, mi egyszerűen többé nem pályáztunk.

Egyéni sérelmet keres tehát ártatlan és csakis a teljes igazságot nagyobb vonásokkal vázolt jogos felszólalásunkban a nem 15, de — állítása szerint — még sokkal több idő óta — versenytárgyalás nélkül szállító. És így nemcsak beismeri igaz állításunkat, hanem még kidülszített mellet — dicsekszik is a jogtalanul élvezett előnyökkel. Ez aztán a szabados gondolkodás; mai rendszerű modor. Mintha a kitanult zsebmetsző eljárásához hasonlítana, aki a tömeg között lop és aztán még ő kiáltja lehangosabban, hogy »fogják meg!» Így tett mindig és mindenben. Nyakig volt az igazságtalanságokban és azután szóval a pajtások körében, majd nyomtatvány utján a közönség előtt is hibáit állandóan másra kente.

Azt állítja, hogy negyven év óta szállít (Kár, hogy nem jubilál), pedig mi csak a tizenöt évét sérelmeztük. Ennyi idő óta kellett volna ugyanis a két nyomda között — már a közteherviselés szempontjából is — versenytárgyalást tartani.

„Bravo“-nak (bérgyilkos-, orgyilkosnak) nevez a koncon oly sok időn át háborítatlanul rágódott szállító. Vajjon nem inkább „bravo“-e az olyan magtalan, gyermektelen alak, aki csupa önzésből, irigységből: még az árta'lan gyermekek szájából sem sajnálja szívtelenül kivenni, ki-intrikálni a keserves munkával szerzett kenyeret? Ennek elbírálását nyugodtan bizzuk az érdektelen közönség ítéletére...

Tajtétköz dühvel ront nekünk a magasból, hova állandóan felképzeli és feltolja magát. A gorombaságok özönével akarja elfojtani az igazságot, melyet ő mindenkor kikerült, ha üzleti érdeke úgy kívánta. Ha már 15 év óta egy kanál vízbe belefojtania nem sikerült, azt hitte, hogy most már belefojt abba a néhány csöpp tentába, amit iszonyu nyelvezettel megcselekedett közleményére elfogyasztott.

Aki haragszik, annak rendesen nincs igaza. Már pedig abból a háromnegyed hasábnyi írásműből a legfektelenebb gyűlölet ömlik, amely aztán nemcsak a tiszteletre méltó cipőt, hanem még a durva csizmát is besározza.

Ugy látszik — akaratlanul is elevenére tapintottunk, mert nemcsak felszisszent, hanem torkaszakadtából ordít...

Az annyira emlegetett 40 évvel talán a bennszülötti mivoltát akarja fitogtatni!? Nincs miért. E székely anyavármegyét, kenyéradó gazdáját annyira sem érdemesítette, hogy idegen nevének megmagyarosítására őt piculát áldozzon.

Tizenöt év előtt pedig versenytárgyalást nem is hirdethettek, mert akkor egyedül az örökös szállító uralta a helyzetet. Tehát a vármegyeinek módjában sem állott változtatni; úgy kellett vegye, a hogyan adták. Olcsón természetükhöz híven: nem adták. Azért épültek a paloták. Hogy pedig ebből nemcsak a vármegyére, hanem általában a nagyközönségre nézve sem származott előny, kézzel fogható bizonyítékát szolgáltatja többek között egyik amaz időből kelt és ma is birtokunkban levő levél, a mellyel a szomszéd székely vármegyéből bennünket ide meghívtak. E levél így beszél: »Nyomdászunk, egyedül lévén, nagyon tulcsigázott árakat szab s e mellett berendezése sem felel meg a magasabb követelményeknek.«

Ezek után az ellenünk írt közlemény további részletes boncolgatását fölöslegesnek tartjuk. Nincsen abban egy szemernyi igazság sem. Ide-oda kapkodás tömege az egész, a melyből hiába mutatjuk ki a mi kétségtelen igazunkat, mert úgy is csak goromba, konok tagadással felelne az oly magas bépzeleti polcra hágott örökös szállító.

Ezzel az ügyet részünkről befejeztnek tekintjük.

HIREK.

— **Személyi hír.** Ugron Ákos vármegyei népszerű főispánja, pár heti távollét után, melyet a fővárosban betegesen töltött, esütörtökön délután haza érkezett.

— **Erzsébet királyné emlékezete.** Erzsébet nagyszonyunk, a magyar nemzet védő anyala emlékének ünnepep szenteltek Székelyudvarhely város összes közép- és elemi iskoláiban. Megemlékeztek a fájdalmas Nagyszonyról, akinek hiányát a magyar nemzet oly nagyon érezi. S a kinek elvesztése óta nemzetünk oly sokat szenvedett. Vajjon lesz-e

valaha még oly jóságos királynénk, ki meleg szeretetével óvja, védje az osztrák kapzsisággal szemben árva nemzetünket!...

— **Képviselők városunkban.** A mai uapra hirdetett népgyűlésre tegnap délután néhány képviselő ide érkezett. Bakonyi Samu képviselő nagy megtiszteltetésben részesült, mert a Justh vezérnek szánt ömlengések, mind neki jutottak ki. A szónokok azonban zavarba nem jöttek. Hirtelen csavarintottak egyet a címen és a kegyelmest — nagyságosra változtatták. Különb a vasutnál özv. Ferenczy Györgyné, míg a diszkapunnál Csillag József köszöntötte. Volt még mintegy 16 tagu banderium is, sőt cigány zene mellett vonultak be Dr Valentsik képviselő lakásáig, hol aztán a képviselő urak pompásan megebédeltek. Este programszerint faklyásmenet, majd bankett is volt a Budapest szállóban. Mindenesetre sokat vékonyodott a lelkesedés, mert sem Justh, sem az oly nagy hangon ígértetett 30 képviselő nem jött el.

— **Iparos Otthon.** Székelyudvarhely város iparos közönségének egyik leghőbb vágya, hogy a polgári kör és általában az iparos egyesületek megfelelő hajlékot nyerjenek. Ezzel kapcsolatosan pedig egy iparos tanonc-otthon létesíttessék. Ez a vágy immár a megvalósulás küszöbén áll. Ugron Ákos főispán, a polgári önképző egyesület érdemes elnöke — mint megbízható forrásból értesülünk — illetékes helyről ígéretet kapott, hogy ez intézményünket az állam évenként egylegre 3000 koronával fogja segíyezni.

— **Szent Antal estély.** A folyó hó 23-ra hirdetett Szent Antal estély a már említett műsorral a főgimnázium nagytermében lesz megtartva.

— **Előleptetés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Szász Ferenc siménfalvi állami elemi iskolai tanítót a népnevelés terén szerzett érdemeinek elismerésül, mostani állomáshelyén igazgató-tanítónak léptette elő.

— **Első székely háziipari országos szövetkezet Székelyudvarhelyt.** E nagyarányú szövetkezés ügyében, mostanság a szervezésen kívül más nem történt. Kathonay Béla ügyvezető-igazgató e napokban érkezett haza külföldi tanulmány utjáról és azonnal hozzá kezdett a szövetkezet cégbejegyzésének kereszttel viteléhez. A nagyszabású intézmény védnökéül Ugron Ákos főispán, a vármegyei iparfejlesztő bizottság nagytevékenységű elnökét fogják felkérni. Az igazgatóság újra szervezése és egyéb apróbb ügyek ellátása után, a szövetkezet működését még ez évben megkezdi. A tervezett tanfolyamok közül a legelőbbet szintén megtartják a Székelyföld különböző pontjain. Gróf Mikeš János főesperes, az igazgatóság elnöke, közelebről ülésre hívja össze a vezető köröket és az alapszabályok végleges szövegezése is megtörténik.

— **Az oltáregylet névnapüdvözlése.** A helybeli Oltáregyesület pénteken délelőtt testületileg jelent meg Dr Valentsik Ferencné szül. Györffy Erzsébet, városunk orsz. képviselője nevének lakásán és mint köztiszteletben álló elnöknőjét, névnapja alkalmából üdvözölte; átnyujtva neki ez egylet tagjai által kötetett gyönyörű virágcsokrot. Az így ünnepepelt elnöknő meghatottan mondott köszönetet a nem várt megtiszteltetésért.

Városi közgyűlés. Székelyudvarhely város képviselőtestülete ez évi második rendes közgyűlését csütörtökön és folytatólag pénteken tartotta meg Gotthárd János polgármester elnöke alatt. Az első nap a polgármesteri jelentéssel és a póttárgysorozat néhány pontjának elintézésével telt el. A vámtarifa ügyében felírta a miniszteriumhoz. Özv. Szabó Józsefnének évi 300 K kegydíjat elethossziglan, esetleg újból való férjhezmeneteléig megszavazták. A városi díjnokok napidíjának rendezése iránt intézkedtek. Az önkéntes tűzoltó-egylet költségvetését elfogadták módosítással. Ugyszintén a hivatalsszolgák és rendőrök részére fejenként 120 K lakbért szavazták meg drágasági pótlékkal. A városi iparos és kereskedő tanonciskola 25 éves történetének megírásához 40 K-val járul a város. Pénteken délelőtt 9 órától folyt tovább a gyűlés, melyről jövő számunkban hozunk tudósítást.

Papválasztás. November 18-án volt meg Homoródjánosfalván az üresedésben levő papi állás betöltésére a választás. Elég élénk érdeklődés közt folyt be s az eredmény a következő: Péter Ödön kapott 22 szavazatot, Benczédi Pál 20 és László Balázs 14 szavazatot, mind három papjelölt. Most már a püspöki kinevezés dönti el, hogy ki lesz a kinevezett pap. Az egyház községe az eredményt érdeklődéssel várja, s a midőn ezt teszi, egyúttal reméli, hogy a jeles képzettségű és nagy tehetségű akadémista Benczédi Pál, aki csak a minap maradt le, az udvarhelyi papságról, most már Jánosfalvát elnyeri, annyival inkább, mert a választás alatt felizgatott kedélyek, s az egyház eddigi békéje csak így remélhető.

Jegyzőválasztás. Szentegyházfaluban a körjegyző választása e hét elején történt meg Dr. Demeter Lőrinc főszolgabíró elnöke alatt. A közbizalom Vass Gáspár székelypálfalvai körjegyző személye mellett nyilvánult meg, akit egyhangulag szentegyházfalvai körjegyzőnek választottak. A székelypálfalvai körjegyzői állásra közelebről kiírják a pályázatot.

Az utazó közönség figyelmébe. A magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesítés szerint 1910. évi január hó 1-ével a magyar vasutakon közös díjszabás I. rész lép érvénybe, mely személyek, podgyász, expressz árak és kutyák szállítására vonatkozó új üzletszabályzati határozmányokat és póthatározmányokat, valamint az ezen szállítmányokra vonatkozó közös díjszabási határozmányokat tartalmaz. Ezen közös díjszabás a hazai vasutak egymásközi forgalmában a szóban forgó szállítmányok lebonyolításának egyszerűsítése valamint az egyöntetűség tekintetében igen előnyös újítást képez. Ugyan e naptól fogva a magyar királyi államvasutakon, valamint az üzemében álló vasutakon a személy és podgyász forgalomban érvényes, díjszabási határozmányok érvényen kívül helyezettnek, illetve az említett díjszabás I. részével egy-

dejüleg kiadandó új határozmányokkal pótoltnak.

Gőzmosó és vegytisztító intézet Székelykeresztúron. Rostás és Mészáros gőzmosó-gyára és vegyi ruhatisztítója a „Fehér hattyu”-hoz cég alatt Székelykeresztúron Fötér (Fazekas ház) egy közszükséget pótoló iparvállalat létesült és kezdi meg működését ez évi december 1-én. Mindenféle női és férfi fehér- és ruhanyeműt mosnak, valamint vegyileg tisztítanak. Ajánljuk a közönség bizalmába és jóakaratu támogatásába annál is inkább, mivel ily dolgokért vármegyénkben eddig nagyon sok pénz kivándorolt más városok hasonló iparának emelésére. Nevezett cég modern gépekkel és teljesen új felszereléssel fog a közönség rendelkezésére állani. Támogassuk a mi versenyképes iparunkat.

Titokzatos halál az erdőben. Jakocs Pál Gergely zetelaki lakost az odaváló Sugótőre nevű helyen egyik tanyai kalibában halva találták. Az orvos-rendőri hullavizsgálatnál kiderült, hogy ismeretlen tettes föbe ütötte és ennek folytán állott be a halál.

Táncanfolyam-megnyitás. Tisztelettel értesitem a helybeli és vidéki közönséget, hogy f. hó 30-án a „Budapest”-szálló nagytermében táncanfolyamot nyitok. Tandíj 6 heti tanfolyamra 12 korona. Haladóknak 8 korona, a gentriboston betanításával együtt. A 6 heti tanfolyam alatt növendékeimet tanítom az összes modern táncoknál kívül az eredeti francia esztétika szerinti illem és testgyűgyességre is. A bostont külön 3 óra alatt betanítom, óránként 4 korona, csoportban 2 korona díjazás mellett személyenként. 5—10 éves babákat külön órák alatt tanítom. Tanítási napok: szombaton, kedden, szerdán és pénteken. Iskolás gyerekeknek d. u. 5—7-ig, felnőtteknek este 8—11-ig tart. Beiratkozni lehet Betegh Pál könyvkereskedésében és a tanórák alatt. Házaknál csakis meghívásra jelennek meg. Tisztelettel Sára Miklós tanitanító.

KOZGAZDASÁG

Az udvarhelyi járás mezőgazdasága az őszi időben.

Előre haladott az idő órája. Pár nap van még a verőfényest játszó csalogó őszi időből s bár nem várjuk, akaratlanul is beköszönt a zímankós téli havazó. Letarolva áll vidékszerthe a határ. Mindent felgyűjtött s betakarított az emberi szorgalom. Az avarodott mezőben az őszi napfény erejétől előbujt sarjakon még kint tengődik a lábasjóság. Ha nem is táplálkozik megfelelően, de nem pusztul el éhen s marad a padlás széna-szalmája a sanyaru időkre. Sok gazda kebléből tör elő a sohaj; bár még soká így tartana. Van is ok reá. Am a természet rendje nem bomlik fel, eljön a hólepel, mit őszi vetéseink várnak, mert itt is csak igaz: „A mi neked áldás, az én nekem átok.” A természet örök törvénye a kiegyenlítődség.

Felveszem a nyárközépen elejtett tudósításom fonálát, megkísérlem pár vonásban lerajzolni járásunk mezőgazdaságának őszi idényjét. Félve teszem ezt, hisz a közösen érzett nyomorúság csakis panaszos szókat festhet papírosra. A panaszból, az

elégedetlenségből pedig ugysis bőven van részünk. Kár tehát, ha ezt feszegetjük, de a valót, ha sötét is, elhallgatni nem bírjuk.

Ez ideai gabona terméshozamában községek szerint nagy egyenlőtlen-ségek mutatkoztak. Mig a havasalji buza, ha gyér is volt, de jó minőségben fizetett, addig a város szomszédságában elterülő községekben a termés mennyiség és minőségben egyaránt igen gyenge volt. Átlagosan véve kat. holdankint 4-5—4-8 q termést mondhatunk, hektóliternél 76—78 kgr minőségben. Szalmája kevés, alacsony s érdecsége miatt szecsakázás nélkül nem takarmányozható. A rozs termés hozama, átlagban számítva az eredményt, 48 q felül nem mutat. Egyedül a tavaszi árpa és zab hoztak jó termést. Mindkettő 6 q termés-hozammal és jó minőséggel ugy a magban, mint a szalmában. Bár nagyon reménykedtünk, hogy a kedvező időjárás javítani fog a szárazságtól megkínzott tengeri termésen, sajnos az elmaradt fejlődést igeo csekély fokkal javította az őszbe menő esős időjárás. Későn jött. Terméshozama átlagban alig üti az 5 q, mely minőségben közepes. Nagy kár, hogy az udvarhelyi járás periferiálisain e növény természetét forszírozák, mikor sem a talaj minőség, sem az éghajlat nem felel meg igényeinek. Jobb volna, ha a tengeri termelés helyett a takarmánytermesztésre térnének át kiscgazdáink. Burgonya természetünkben a pajor és lötétü tett érzékeny kárt, bár a nyári szárazság hatása is mutatkozik rajta. Termése apró, holdankint 25 q. Sajnos, nagyon korhad, piacunkon óriási ára van. Ez évben a burgonya általános elterjedésének 100 éves évfordulója van az udvarhelyi járásban. Jubilál tehát a tulmagas árral. Mintha a végzet akarná, hogy mindenféle jubileumot drágán fizessen meg az ember még az oláhfalusi pityókát is. A takarmányrépa termésmennyisége kielégítően javult és fizetett, mig a mesterseges takarmányok olyan gyenge termést hoztak, hogy kiscgazdáink félve a kiteelés nehézségeitől, halomszámra kezdték levágni barmaikat.

Nagy mértékben pusztított az idén az aranka mindkét fajával. Üdvös dolgot cselekednének a szakegyesületek, ha a here és lucernamag termelését és áruba bocsátását korlátok közé szorították a törvény hozással. Mig ez meg nem történik, vigan fog terjedni az aranka, stagnálni fog a takarmánytermelés.

Gyengén és középminőségben fizetett a rét. Legelőinkről csontvázat hoztak haza az állatok. Nem lesz csoda tehát, ha e tél az igavonó állatok 50 százalékát emészti meg. Gyümölcsünk nem termett. A kevés termés számba se jöhet. Horribilis ára miatt megizelni is véteknak tartja az ember.

Egyes egyedül a kerti vetemények termései nyujtanak valami vigaszt. Káposzta bőven termett, ára azonban a termésátlaghoz viszonyítva túl magas. Ilyenek voltak a paradicsom, murek stb. gyöknövények is. Bab, borsó, lencse termése ugyszólva semmi, de hát nem is termesztik. Pedig a város piacán jól értékesülhetne. Kender és len természetével kezdenek felhagyni a falusi asszonyaink. Szomorú jelenség! Különben kevés termése finom rostot adott.

Mig a vigasztalhatatlan multat szemléljük, szinte kétségbeesés gyötrelme szállja meg az embereket, ha végig tekintenek a jövő évre ígérkező termésen. Nagy holdas tábla buzavetések lesárgulva, elpusztulva mutatják az óriási kárt, mit a pajor és drótféreg okozott. Ha a jövő év tavaszán az ártalmas férgek aknamunkája tovább foly, már most ki-

mondhatjuk, hogy a járás területén bevetett buzaterületek 50 százalékáa termést nem fog hozni. Sok tábla kiszántásra vár.

A nyomasztó mezőgazdasági helyzet nehézségeit a város lakossága érzi meg. Piacunk a magasra hajtott árak miatt most is megközelíthetetlen. Pedig a tulságos árak hajtásására nincs ok. Ha gyenge is a termés, mégis van annyi, sőt több; mi a közéletmezésre nagyon elegendő.

Előre kell készülnünk. Megtűközve látom, mennyire képes kibáználni a falu népe a természeti csapás által okozott sanyaru helyzetet. A baj ott keresendő, hogy nincs termelésre és értékesítésre szervezve a város környéke; e miatt érdemleges behozatal sincs. Panaszködik a falu népe, türelmetlenkedik a város lakossága. Egyik se tud boldogulni a nagy elhetetlenség miatt, mert az idők jelét megtagadja a közönség, az en érvényesülésének szennyes küzdelme.

Méhészetünknek is silány eszterdeje volt az 1909. A tartós szárazság miatt csekély méz termeltetett. A baromfiak szaporítására általános volt a panasz mindenfelé. Sok helységben újra tengersok baromfit pusztított el a korela és dögvész. Házi állataink egészsége elég kedvező, de a juhok közismert metely betegsége nagy mértékben fog fellépni a tavaszson. Az előjelek a havasalji községekben már mutatkoznak. Az állatárak, kivéve a sertésárakat, alacsonyak. A gabonár tulhajtott. A munkásbér még mindig tartja megát. Csüggedéssel megyünk a fagyasztó télnek! Mi lesz velünk, ha a 9 egyptomi csapásnak mondható ostor még reánk jár, és igényeinkből nem alkuszunk? Áhítatos lélekkel nézünk fel az Ég felé s könyörgünk jobb eszterendőket. A tünőfélnben levő, csapást egymásra osztó 1909-nek pedig a költővel szönlünk: „Mehetsz ügő év... Nem fogunk oda irni, hol boldog éveink feljegyezve vannak.”

Gül Imre.

a föld. min. gazd. tudósítója.

A meghülés

az az ajtó, a mely a komoly betegségek bebecsátja, de a SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ becsukja az ajtót, még mielőtt a betegség oda beferkőzhetne.

Scott-féle Emulsió

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a — halászt — kerjük ügyelembre venni.

tisztaságával, emésztetőségével és gyógyító erejével nagy hírnvre tett szert. Orvosok, szülesznők szülők és betegek ajánlják mindenennü torok- és mellbajoknál mint az egészség megbízható támaszát.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f.

Kapható minden gyógytárban.

Szám: 6472—909. közig.

Hirdetmény.

Nagyenyed város tanácsa a város közönsége tulajdonát képező s a város belterületén fekvő „felső”, „középső” és „alsó” egyenként három kövü lisztelő malmait 1909. év december hó 31-én éjfél 12 órától kezdve három egymásután következő évre, tehát 1912. évi december hó 31-én éjfél 12 óráig folyó év november hó 27-én délelőtt 10 órakor a város székháza közgyűlési termében megtartandó nyilvános szó- és írásbeli árverésen haszonbérbe adja.

Ne létovázzék, ha fáj a feje, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát,

amely 10 perc alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Orvo- Kapható minden gyógy-sok által ajánlva. **Ára 120.** szertárban. — Készíti: Beretvás Tamás gyógyszerész 3 dobozzal ingyen posta: Kispesten. — szállítás.

MAGYAR EMBER CSAK MAGYAR ÁSVÁNYVIZET IGYÉK!

MAGYAR ÁSVÁNYVIZ

forralmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V. Báhory-utca 5. szám

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalomba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorhaj ellen
Borszéki Főkut az ásványvizek királya kőszvény ellen
Borszéki Kossuth, v. r. s. z. e. g. é. n. y. s. é. g.
ellen
Bodoki Matild, alkális savanyúvíz

Beross, vesebaj ellen
Borhegyi hűgylajtó
Böhöti, üdítő víz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légsóhurut ellen
Hargitaligeti, üdítő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kásonfőút-Salutaris jód és lithium tartalom
Répáti, égvényes ásványvíz
Székely-Szelters, idült gyomorhajok ellen
Sztójkai, cukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a

természetes ásványvíz

gyógyhatása és kellemes íze össze nem hasonlítható a mesterséges ásványvizekkel.

Magyar ásványvizeinkkel a külföld majdnem összes gyógyvizei pótolhatók.

Kikiáltási ár:
a) a felső malomra nézve 3210 K,
b) a középső malomra nézve 4521 K,
c) az alsó malomra nézve 3710 K.
Árverezni szándékozók tartoznak az árverés megkezdése, illetve első ajánlatuk megkezdése előtt a mindenik malomra nézve megállapított kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban az árverező bizottság kezéhez, mint bántépényt letenni.

A részletes feltételek a város aiadóhivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A Városi Tanácsnak Nagyenyeden 1909. évi november hó 12-én tartott üléséből.

Dr. Varró László, polgármester.

mazása mellett átvétetik mindaddig, míg az állomás tárolási hely felett rendelkezik.

Áru felvételi korlátozás esetén — ha az árufelvétel csak élőállatot és gyorsan romló élelmiszerekre nézve tartatik fenn, — a morzsolt (friss) új teni regsem vehető fel.

Buda est, 1909 november 10 én.

A m. kir. államvasutak igazgatósága. (Utánnomás nem díjazatik.)

Amortizációs tisztviselői kölcson

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőisége” KOLozsvár Ferenc Jóssef-ut 7. szám a. Válaszbélyeg csatolandó.

Ez már így van és nincs másképp!

Bőr, talp,

cipőfelsőrész és e szakmához tartozó mindennemű árucikkek Szentpétery Károlyné utóda p. p. Szentpétery Károly kereskedésében Székelyudvarhelyt (Alsópiac-tér, régi városháza alatt) triss árukkal berendezve és tetelesen kibővitve — kapható legolcsóbb árak mellett. Már egyszeri bevásárlásnál is mindenki meggyőződést szerezhet, hogy e cég kitünő áruí és olcsó áruí — minden versenyt felülmulnak.

TÖRLEY PEZSGŐ

Meleg sósfürdő. Hetenkint háromszor u. m. szombat, vasárnap és hétfő napokon egészen új évig kapható a Gergely Ferenc féle sós-

fürdőn. Kádfürdő 1 K. Szives pártfogást kér tisztelettel: Matéffy Lidia bérlelő.

Eladó Székelyudvarhelyt, az Árpád-ut. 60. sz. alatti ház.

Magyar királyi államvasutak.

Oda Évrényes 1909. október 1-től. Vissza

Gyv.	Vv. I-III.	Vv. I-III.	Téli menetrend.	Vv. I-III.	Vv. I-III.	Gyv.
655	820	8910	ind. B.-pest k. p. u. (N.-váradon át 126) érk.	720	730	955
—	200	1220	" B.-pest k. p. u. (Aradon át 153, 126) "	605	1230	—
—	854	611	" Kolozsvár (126) ("Csatl. Héjasfalván) "	510	1050	—
—	1250	432	" Szentágota vásártér — — — — — "	555	985	—
—	244	1052	ind. Segesvár (126, 133) — érk.	845	602	—
—	255	1105	Fehéregyháza — — — — —	836	549	—
—	306	1113	Bún 211 sz. őrház — — — — —	828	541	—
—	316	1122	érek. Héjasfalva (126) — — — — —	820	533	—
—	340	1132	ind. Ujszékely 2. sz. őrház — — — — —	802	449	—
—	355	1147	Alsóboldogfalva — — — — —	748	434	—
—	405	1157	Székelykeresztur — — — — —	739	424	—
—	419	1216	Bethfalva 6 sz. őrház — — — — —	731	416	—
—	427	1224	Kisgalambfalva — — — — —	721	403	—
—	438	1134	Nagygalambfalva — — — — —	711	352	—
—	457	1253	Bögöz — — — — —	703	344	—
—	513	110	Bikafalva 11. sz. őrház — — — — —	644	319	—
—	526	123	Székelyudvarhely § — — — — —	632	306	—
—	544	142	ind. Székelykocsárd — — — — —	616	250	616
201	855	315	érek. Maros-Vásárhely — — — — —	740	—	240
486	1025	531	ind. Déda (Borszék-fürdő) ind.	526	—	1210
450	1037	553	ind. Küküllőszög — — — — —	—	820	—
803	124	905	érek. Parajd — — — — —	534	—	—
—	312	934	ind. Sepsiszentgyör — — — — —	844	1243	654
—	902	250	érek. Madéfalva — — — — —	335	745	130
650	1035	1244	ind. Gyergyószentmiklós — — — — —	620	1205	425
906	101	523	érek. Gyimes — — — — —	342	833	206
1116	316	918	ind. Palanca — — — — —	—	514	1200
1101	344	928	ind. Brassó — — — — —	—	520	1124
—	435	—	Sepsiszentgyörgy — — — — —	—	—	1002
515	858	305	Kézdivásárhely — — — — —	816	159	633
645	1050	451	érek. Bereczk — — — — —	644	1220	450
806	110	720	— — — — —	439	1016	234
1015	228	856	— — — — —	324	855	103

Páratlan szőlőfaj!
Hogy ezt behozonyítsam, a Delaware szőlőtől, királyi közjegyzői hitelesítéssel ellátott eredeti fénykép felvételeket készítettem.
A felvétel áll: 1 drb 20 éves cseresápos szőlőátlalunál dúsan termő tőke, 32 fűt, egy drb négy éves szőlőszőlő tőke, 168 fűt és 11 drb egy sorban levő 4 éves szőlőszőlő tőke több mint 100 kifogástalan egészséges fűt szőlőterméssel. Ezek mind ott vettek fel, a hol pár méternyire tőlük az európai oltványokon a termés négy-öt-szöri permetezés dacára elpusztult. Így ez az év volt az, a mely behozonyította, hogy ezen fajnak természetben permetezés nélkül semmiféle szőlőbetegség kárt nem okoz. Ezenkívül nagy előnye még, hogy oltani és alá a földet megforgatni nem kell, vesszője félben soha meg nem fagy, bora elsőrendű és rendkívül bőtermő. Ezen a néven azonban igen sok más hitvány fajokat adnak el, azért aki a valódi bőtermő és legne-

DELAWARE
sebb fajt akarja megszerezni, az csak a Nagy Gábor-féle vesszőt vegye. A Delaware szőlő bővebb leírását természetnek királyi közjegyzővel hitelesített eredeti fényképfelvételeit szívesen kivételben, továbbá a szöveg közzé nyomott 40 szep képet tartalmazó képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldöm mindenkinek, aki velem címét tudatja. Okvetlenül kérje meg ma ezt a tanulságos tartalmú árjegyzéket, mely a szőlőoltványokról a legújabb állásról is ad részletes, helyes utalgaztatásokat.
Nagy Gábor szőlő-nagybírókocs Kóly posta, távirde és távbeszélő állomás. Levelezés magyar, német, horvát, szerb és román nyelven.

Magyar királyi államvasutak. Igazgatóság.

218292 szám. FIV.

Morzsolt új (friss) tengeri soronkivüli továbbítása.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a folyó évben is intezkedés' tett az irant, hogy a morzsolt új (friss) tengeri, akár zsákokban, akár ömlesztett állapotban (a la rinfusa) kerül feladásra, folyó évi november 28 ikától kezdve visszavonásig, legkésőbbben azonban 1910. évi február hó végéig az élő állatok, a friss hús, a friss gyümölcs, a friss főzelek és tojas küldemények kivételével az üzletszabályzat 56. §. 4. bekezdése alapján minden egyéb kocsirakományu teheráru- és gabonaszállítvány előtt sorrendben kívül, de az új (friss) tengeri feladásának sorredjében rakassék a kocsikba és szállíttassék el. Amennyiben a befuvarozás alkalával a berakásra nem allana azonnal kocsit rendelkezésre, a morzsolt új (friss) tengeri az üzletszabályzat 55. §. (3) pontjának alkal-

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult kőszvényénél, esúznál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerárta az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Röhöges, rekedtség és hu... ut ellen nincs jobb a..

Réthy-féle pemetefü cukorkánál

Vásárlásánál azonban vigyázzunk és határozottan felet kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.
Csak RÉTHY-félet fogadjunk el.